

טומאה בלועה

ויקח משה את עצמות יוסף עמו (וי"ג י"ט) בסוטה דף י"ג כ' בת' שאנץ "במדרש יש ששמו עצמות יוסף בתוך עור של כבש ונכנסה בו באותו עור רוח חיים והיינו דכתיב נוהג כצאן יוסף".

ובסוכה כ"ה אי' ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם אותם אנשים מי היו נושאי ארונו של יוסף היו דברי ר' יוסי הגלילי, והנה בחולין דף ע"ב מבואר שטומאה בלועה אינה מטמאה ל"ש באדם ול"ש בבבהמה והיינו שטומאה שנמצאת בתוך בע"ח אינה מטמאה וא"כ איך נטמאו נושאי ארונו של יוסף, והרי כיון שהיה בתוך עור שנכנסה בו רוח חיים הוי כטומאה בלועה.

ואולי מעיקרא נטמא הארון והרי הארון היה של מתכת כמבואר בסוטה י"ג וחרב כחלל.

וי"ל עוד באופן שהבלוע הוא הסיבה של הרוח חיים לא חשיב בלוע, אלא להיפך הוא מעמיד את הבלוע.

מפני מה נס הים

הים ראה וינס, במדרש תהילים (קיי"ד) וכו"ה בוהר פ"ר נשא: מה ראה, ראה ארונו של יוסף יורד לים, אמר הקב"ה ינוס הים מפני הנס מן העברה שנאמר וינס החוצה, אף הים נס מפני שנאמר הים ראה וינס.

וצ"ע שהרי הכתוב שואל שאלה זו 'מה לך הים כי תנוס' וגו' ומשיב 'מלפני אדון חולי ארץ'.

והנה בוהר פ"ר בא אי' יראה כל זכורך את פני האדון ד', מאן פני האדון ד' דא רשב"י, ולמיעוט ערכנו אולי י"ל דה"ה ביוסף, ודו"ק שבשני הפסוקים כי פני האדון.

וכב' הגר"ח קוגלמן ציה לעיני ביהושע ג' י"א 'ארון הברית אדון כל הארץ' ומשי"כ בזה בוהר ח"א ל"ג. [מאת העורך]

בדין זה קלי ואנוהו

שבת קל"ג ב' עשה לפנינו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה וציצית נאה ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין, ואין מובן מה הענין לשמו כאן מה שצריך לשמו הוא דין אחר ומאי שייך לזה קלי ואנוהו.

וני' פשוט ע"פ הגמ' בגיטין דף כ' ע"א הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דל"ת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי ר' יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר אמר רב אדא בר יעקב דילמא לא היא עד כאן לא קאמרי רבנן התם דבעינן זה קלי ואנוהו וליכא אבל הכא לא, ומבואר שאם כתב בלא כוונת לשמה וחזר והעביר קולמוס לשמו הרי לרבנן לא מהני משום זה קלי ואנוהו, ונמצא שמשום זה קלי ואנוהו צריך מעיקרא לכתוב לשמה ולא להעביר עליו קולמוס וא"ש ל' הגמ'.

והנה אמרתי ד"ז לכב' אדמ"ו הגר"ד לנדו ואמר שיש לפי עוד דהנה בחי' ר"ח הלוי פ"א מהל' תפילין הט"ו הוכיח מל' הרמב"ם שם שאין מעבב אלא כוונה באזכרות בס"ת ותפילין ומזוזה אבל בשאר הכתיבה אין עמכב מחשבת לשמה, והרי מל' הגמ' בשבת הוא על כל הס"ת, ולזה י"ל דהה"נ דמשום עיקר דין לשמה סגי באזכרות, ורק מדין זה קלי ואנוהו יש לכוין לשמה בכל הס"ת, וגם על כוונת לשמה שייך זה קלי ואנוהו.

ירידת מן בערב ראש השנה

א. בתנ' ביצה ב' ע"ב ד"ה ויהי כ' שמשמע בגמ' שלא היה מן יורד ביו"ט וכ' שמדרשים חלוקים בזה, והביאו ממכילתא פ' בשלח שלא היה יורד מן ביו"ט. ועי' תוס' פסחים קט"ז ב' ד"ה מה ותו' עירובין ל"ח ע"ב ד"ה ואין.

ויל"ע שהואיל וביו"ט לא ירד מן, א"כ גם בראש השנה לא ירד מן, וא"כ בערב ר"ה ירד כפול, ויל"ע שהרי היו מקדשים על פי הראיה, וא"כ ברי"ה לא היו צריכים להמתין לראיית הלבנה אלא הואיל וירד מן בערב ר"ה מוכח שלמחר הוא ראש השנה, ויהא סגי בדיעה זו, וכמו שמצינו ביומא ע"ה א' כיצד שנים באין לפני משה לדון זה אומר עבדי נגבת וזה אומר אתה מכרת לי א"ל דינו לבקר משפט, למחר

נמצא עומרו בבית רבו הראשון בידוע שזה גנבו ואם נמצא בבית שני בידוע שזה מכרו לו.

אלא שי"ל שאף שהיו יודעים ע"פ חשבון מ"מ צריך לקדש דוקא ע"פ ראי' הלבנה, וא"כ אף שידועים ע"פ ירידת המן שלמחר הוא ר"ה מ"מ צריכים לקדש ע"פ הראי'.

ב. והנה מצינו בתוספתא ר"ה פ"א ה"י י"וכן אתה מוצא בעומר של מן אם בא החדש בזמנו מיד הוא כלה ואם לאו מתעכב הוא לגי ימים", ובמנחת בכורים שם כ' "המן הזה שלקטו ביום כ"ט גי ימים יום כ"ט ויום ל' ויום ל"א כי המן לא ירד ביום ל' דשמא יקדשו אותו הב"ד ויהי יו"ט וגם יום ל"א כיון שהוא יו"ט וכל זאת הוא להראות שתלוי הכל בב"ד שלמטה".

ומבואר כאן שביו"ט לא ירד מן, וגם מבואר שאף שירד בער"ה מ"מ לא היה ברור עי"כ שלמחר הוא ר"ה אלא תלוי בב"ד. ועי' במשך חכמה פ' בשלח דמה שהיה מתלע הוא רק אם נשאר באיסור אבל כאן שנשאר לר"ה בהיתר

שוב לא היה מתלע גם למחר, וכמו כן מה שהיה נשאר לשבת בהיתר שוב לא היה מתלע גם אם היו מניחים אותו ליום ראשון, ועפ"י תי' שהרי בשבת נוטלים לחם משנה זכר למה שירד המן כפול בע"ש, ולכא' ק' כשחל יו"ט בע"ש או מוצ"ש למה אין מניחים ג' לחמים, ותי' דמה שמניחים לחם משנה הוא לזכר הנס שלא היה מתלע כשהיו מניחים לשבת, אבל אחר שלא היה מתלע בשבת ממילא שלא היה מתלע גם ביום ראשון ואין כאן עוד נס.

ג. והנה בד' התוספתא אלו מבואר שגם במדבר היו מקדשים ע"פ הראיה, והנה ר' בחי ב' בא שמות י"ב ב' הביא בשם ר' חננאל שכשהיו ישראל במדבר לא קידשו ע"פ הראי' כיון שהיו מוקפים בענני כבוד.

והנה בב"ב ע"ה א' אי' זקנים שבאותו דור היו אמרים פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה. וראיתי שמבארים למה דוקא זקנים היו אומרים כן, משום שכל העם לא ראו לבנה כל השנים ורק הזקנים שהיו זוכרים שראו לבנה קודם שהיו ענני כבוד.

והנה הובא בשם הגר"א בס' קול אליהו ובס' דברי אליהו פ' אמור, שאחר חטא העגל נסתלקו ענני כבוד וחזרו רק אחרי שירד משה מהר סיני עם הלוחות השניות ביום הכפורים שאחר כך, וא"כ באותו זמן שלא היו ענני כבוד שפיר היו יכולים לקדש ע"פ הראי'.

אלא שלפ"ז משכ"ל רק בשנה אחת, ובתוספתא קאמר אם בא החדש בזמנו ואם לא ומשמע דקאי על כמה שנים, א"כ נימא שכוונת התוספתא על אותה שנה שאם היה בא בזמנו היה כלה למחר ואם לא בא אותה שנה בזמנו היה כלה רק אחר ג' ימים. גם יש לברר אם נהגו שביתה ממלאכה ברי"ה בשנה הראשונה.

ירידת מן בערב יו"כ

במג"א סי' תרי"ח ס"ק י' הביא מכנה"ג שחולה שאוכל ביו"כ צריך לבצוע על לחם משנה, ובמג"א כ' שלא תיקנו כן ביום הכפורים. והנה בדבריו מבואר שירד בעיו"כ לחם משנה, ועי' במחצית השקל שצידד שלא ירד בערב יו"כ לחם משנה שהרי לא היו צריכים למחר כיון שהיו מתענים, וא"כ כ' שלחולים היה צריך ע"ש, ולכא' צ"ב שהרי כולם היו צריכים לאכול במוצאי יו"כ, והרי נאסר עליהם להניח למחר כאמור בפרשתנו "ויאמר משה אלהם איש על יותר ממנו עד בקר ויותר אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש" [טז יט], וא"כ ק' עוד שהואיל וירד משום מוצאי יו"כ א"כ היה צריך לבצוע על לחם משנה במוצאי יו"כ.

והנה ברא"ש פסחים דף קי"ד סי' כ"ה כ' גבי מה שבילל פסח לוקחים ב' תבשלין אחד כנגד פסח ואחד כנגד חגיגה, שאם חל ע"פ בשבת שאין מביאים חגיגה

א. פסחים ע"ג א' השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבו"ז חייב עליה שלש חטאות, מה תיקן, אמר ר"ע שמוציאו מידי אבר מן החי. ופרש"י שב"נ אינו מוזהר ע"ז. וצ"ע אם הדבר עומד לב"נ, וביותר שהרי אסור בהנאה משום ע"ז, ודבר שאסור בהנאה אסור ליתנו לב"נ במתנה כמבואר בדף כ"ב ב', ומבואר שאף אינו עומד לכך חשיב תיקון, וע' בב"ק דף ל"ד ב' למ"ד מקלקל בחבורה פטור, מה שאמרו שחובל חייב, איירי בצריך את הדם לכלבו, ומבואר שרק באופן זה, ולא אמרי' דחשיב תיקון משום שראוי לכלב בעולם, וא"כ למה שוחט בשבת לע"ז חשיב מתקן משום שמוציא מידי אמי"ה.

וצ"ל דשוחט היא מלאכת תיקון ורק אם אין ראוי לכולם הוי מקלקל, אבל כל שראוי לאיזה דבר בעולם שוב לא חשיב קלקול, אבל חובל עיקרה הוא מעשה קלקול, וא"כ רק באופן שהדבר הוא תיקון לו חשיב תיקון.

ב. ובחולין דף מ' הק' כיון ששוחט לע"ז ונאסר בהנאה הוי כמחתיך בעפר ולמה חייב עוד משום שחוטף חוץ והעמידו בגמ' דאיירי בחיאת העוף שחיובה בסימן אחד וא"כ הכל בא בבת אחת.

וכן הובא ברמב"ם פ"ד משגגות ה"א, והואיל ובפסחים אמרו שכל מה דחשיב תיקון משום שמתקן לענין אמי"ה, ופירש"י לענין ב"נ, אי"כ מוכח שב"נ היה עובר ע"ז באמי"ה בלא התיקון והרי בחולין העמיחדו דיאירי בעוף וא"כ מוכח שיש אמי"ה בעוף,

וברמב"ם פ"ט מהל' מלכים ה"א כ' שכן נח אינו נהרג על אבר מן החי בעוף, וע' בס' המפתח שהביאו הרבה ס' שעמדו בקו' זו.

והנה בפ"י ר"ח לפסחים פ"י באופן אחר "ומשני רב עזריא תיקן להוציאו מידי אבר מן החי דאלו קמי שחיטה הוה אכיל מינה אבר אפי' כזית בשר גידים ועצמות חייב משום אבר והשתא דשחטה כמו נבלה היא ולא מחייב עד דאכל מינה כזית בשר", ובאמת שלכא' צ"ב למה לא פ"י כרש"י דנפ"מ לגבי בן נח, ואולי ס"ל שב"נ אינו מוזהר על אמי"ה בעוף, ומיושב ד' הרמב"ם, [ועי' בפ"י ר"י קורקוס על הרמב"ם בפ"ד מהל' שגגות ה"א שהביא את פירש"י, וצ"ע שבד' הרמב"ם לכא' אי"א לפ' כן].

לפי' ר"ח צ"ב למה חשיב תיקון והרי אף שנעשה נבלה אינו מותר לאכול כזית בשר ועצמות משום חצי שיעור אסור מן התורה, ורק שאין ע"ז חיוב מלקות, וצ"ע שד"ז שלא יהיה בו מלקות אף שיהא בו איסור חשיב תיקון.

ג. והנה בטו"א חגיגה י"ג דן אם לגוי יש איסור הנאה מע"ז, והביא רא"י מגמ' זו שאין איסור אילו היה איסור הרי לא תיקן לו כלום, ולפי' ר"ח לא איירי לענין ב"נ אלא לענין ישראל שתיקן שאין מלקות בכזית בשר גידים ועצמות. וע"ע צה"ל ח"ב ס"י ל"ז.

כמבואר בפסחים ס"ט ב' וע"כ לא יניחו תבשיל כנגד חגיגה, וכ' הרא"ש וה"ר יעקב מאורליני"ש וה"ר יהודה מקורביל ז"ל היו אומרים דצריך שני תבשילין, דכשחל ארבעה עשר להיות בשבת מביאין החגיגה מערב שבת ואינה נפסלת בלינה במוצאי שבת, דאמרינן אוקי לילות בהדי ימים והוי להו שני לילות ויום אחד כנגד שני ימים ולילה אחד. ולקמן (דף קב ב) אמרינן גבי פסחא ס"ד אמינא נוקי לילות לבהדי ימים אי לאו מיעוטא לגבי חגיגה דליכא מעוטא אמאי לא נימא הכי, והא דתניא בפרק אלו דברים (דף סט ב) אימתי בא עם הפסח בזמן שבא בחול, לא קשי' דבחול בא עם הפסח אבל בשבת אינו בא עם הפסח אבל בא בערב שבת, ולא נהירא דהא דס"ד אמינא דפסח נוקי לילות לבהדי ימים משום דאינו נאכל ביום הקרבנות דכתיב בלילה הזה הלכך יום הקרבנות אינו מן המנין, אבל חגיגה שיכול לאוכלה ביום הקרבנות פשיטא דיום הקרבנות מן המנין. וע"ע כע"ז בלח"מ פ"ב מהל' חגיגה ה"ג.

וע"פ ד' ה"ר מאורליניש וה"ר מקורביל ה' אפ"ל דבמן היה דין לאוכלו באותו יום ובלילה ולא להניחו עד בקר, אבל אם א"א לאוכלו בלילה כגון שהיה יוה"כ הרי אפשר שזמן אכילתו נדחה למחר בלילה וע"כ לא היה צריך לירד מן עבור מוצאי יוה"כ אלא היו יכולים להניח עבור מוצאי יו"כ ולא היה בזה איסור להניח ומה"ט לא היה מבאיש. וא"ש שא"צ לחם משנה כשבוצע במוצאי יוה"כ.

והנה ברמב"א ס' תר"ד ס"ב כ' שאין אומרים מזמור לתודה בערב יום הכפורים, ומשום שבזמן בית המקדש לא היו מקריבים תודה בערב יום כפור משום שממעט בזמן אכילתו.

ולהנ"ל למה לא נימא שיביאו תודה בערב יוה"כ, ובמקום לאכול בליל יו"כ יאכלו במוצאי יו"כ, וחזינן שא"א לדחות זמן אכילת קדשים, וצ"ע לד' ה"ר מקורביל הנ"ל. ועמשי"כ בפ' שמיני.

בדין יחוד [הפטרה]

מגילה י"ד א' והיא יושבת תחת תומר מ"ש תחת תומר א"ר שמעון בן אבשלום משום יחוד, וכ' תו' משום יחוד כשבאין אליה בני ישראל למשפט, ויש להבין שאם באים ב' בע"ד אין כאן יחוד וכדאי' בקדושין פ' ע"ב שאשה מתייחדת עם ב' אנשים, והנה ע"ש ל"ש אלא כשרים אבל בפרוצים אפי' בי עשרה נמי לא, וברמב"ם פ"ט מסנהדרין ה"י לעולם יהיו בעלי הדין לפניך כרשעים ובחזקת שכל אחד מהן טוען שקר, אך לכא' היינו רשעים לענין ממון ולא לענין עריות, וצ"ל דמ"מ חששה ליחוד אם יבאו בני"א פרוצים. או אם איש היה תובע אשה אחרת לדין ונמצא שהם איש אחד עם ב' נשים.

והנה הפוסקים נחלקו בחדר סגור ולא נעול אם יש בו יחוד, ובס' אשל אברהם על הל' יחוד פרק שביעי הוכיח מכאן דהוי יחוד וע"כ ישבה תחת תומר. וע' בשבת קכ"ז ב' הלך ר' יהושע ותלמידיו כיון שהגיע לפתח ביתה חלץ תפיליו ברחוק ארבע אמות נכנס ונעל הדלת בפניהן אחר שיצא ירד וטבל ושנה לתלמידיו אמר כו' במה חשדתוני כו', וצ"ע איך היה מותר לנעול הדלת עם הנכרית ולמה אין זה איסור יחוד, ואם כשאין מפתח נעול אין איסור יחוד א"ש.

אשה בדין [הפטרה]

הפטרת בשלח ודבורה אשה נביאה אשת לפידות היא שופטה את ישראל בעת ההיא, ובתו' ב"ק ט"ו א' ד"ה אשר דנו אם אשה כשרה לדון, וכ' התו' "ומדכתיב והיא שפטה את ישראל בדבורה אין להביא רא"י דאשה כשירה לדון דשמא היו מקבלין אותה עליהם משום שכינה", ושמעתי דהנה בגיטין דף ה' ע"ב בפני כמה נותנו לה ר' יוחנן ור' חניא חד אמר בפני שנים וחד אמר בפני שלשה ככו' והא קימ"ל בדברנן דעד נעשה דיין אלא הכא בהא קמיפלגי דמר סבר כיון דאשה כשרה להביא את הגט זמנין דמיינתא ליה איתתא וסמכי עלה כו', ומשמע דאשה פסולה לדון וע"כ הצריכו ג' שמא תביא אשה את הגט, אבל יש בראשונים ג' כיון דאשה כשרה להביא גיטה זמנין דמיינתא ליה איהי ע' בתו' הרא"ש והכוונה שהיא עצמה מביאה את גיטה, והיא ודאי פסולה שהיא בע"ד, וע"ש בתו' הרא"ש שא"צ לגרוס כן אלא זמנין דמיינתא ליה איתתא דהיא עצמה לא שכיחא כמבואר בדף כ"ג, והנה לפי הגי' מיינתא לה איהי אין רא"י שאשה פסולה לדון ורק האשה עצמה פסולה לדון על גט של עצמה.

